

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนให้คนมีปัญญาและนำไปประพฤติปฏิบัติ หลักธรรมที่พระพุทธองค์ทรงนำมาสอนบรรดาพุทธบริษัทนั้นมีอยู่เป็นจำนวนมาก และมีหลายระดับ เมื่อกล่าวถึงหลักการๆ หนึ่งซึ่งนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด นั่นคือการได้เข้าถึง “พระนิพพาน” และคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น เป็นเครื่องชี้ให้เห็นสภาพความเป็นจริงแห่งชีวิตว่า ชีวิตของมนุษย์ คือชีวิตของเราท่านทั้งหลายที่กำลังเป็นคนเป็นมนุษย์อยู่เวลานี้ ย่อมจักต้องถึงความแตกสลายตายไปอย่างเที่ยงแท้แน่นอน ไม่มีใครจะอยู่ค้ำฟ้าไปได้ จักต้องถึงซึ่งความตายภายใน ๑๐๐ ปีหรือถ้าเกินกว่านั้นก็จักต้องตายด้วยชาโดยแท้ เพราะพวกเราเกิดมาในชาตินี้ ซึ่งเป็นยุคที่มนุษย์มีอายุยืนนานได้ประมาณ ๑๐๐ ปีเท่านั้นเอง ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าทุกคนทุกชีวิต ไม่มีใครที่จะมีฤทธิ์ รอดพ้นไปจากความตายอันเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เลยแม้แต่คนเดียว นี่แหละคือความจริงแห่งชีวิต เมื่อความจริงแห่งชีวิตมีอยู่เช่นนี้ องค์สมเด็จพระชินสีห์สัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ผู้ทรงประกาศสัจธรรมจึงได้ทรงนำเอาเรื่องเกี่ยวกับความตายนี้ มาพรั่สอนพวกเราชาวพุทธอยู่เป็นอันมาก โดยมีพระพุทธประสงค์จักให้ประชาสัตว์ได้รับทราบความจริงเพื่อจักได้เกิดความไม่ประมาทในวัยและชีวิตของตน ใ่วว่าจะทรงนำเอาความตายมาชู่ หรือทรงมองดูโลกในแง่ร้าย ก็หามิได้ แต่บุคคลบางคนในโลกนี้นั้นถึงแม้จะรู้แล้วก็ตามว่า สิ่งเหล่านั้นมันไม่มั่นคงเป็นอกุศลเมื่อกระทำแล้วมันต้องได้รับโทษเดือดร้อนใจบ้างได้รับโทษทางกฎหมายบ้างทั้งนี้เฉพาะแต่ในชาตินี้เท่านั้นยังไม่พอซ้ำยังได้รับโทษในชาติหน้าด้วยมีการไปเกิดในทุคติมีนรก เป็นต้นเพราะได้รับกรรมจากความชั่วที่ตนได้กระทำไว้ ตามความจริงของคนเราในโลกนี้ กล่าวคือมีความสงสัยในทางดำเนินชีวิตไปสู่ปรโลกหรือโลกหน้าว่า หลังจากที่มีมนุษย์ทั้งหลายที่ได้สิ้นลมหายใจตายจากโลกนี้ไปแล้วนั้น พวกเขาจะไปที่ไหน ข้อนี้เป็นปัญหาใหญ่แก่คนที่มีอยู่ประจำโลกไ้ตลอดมา トラบใดที่มนุษย์เรายังมีวิจิจจณาอยู่ในใจ ก็ย่อมต้องมีความสงสัยอยู่ เมื่อความสงสัยเกิดขึ้นเช่นนี้ ก็พากันพยายามคิดค้นไปตามความเข้าใจแห่งตนแต่ละยุคแต่ละสมัย ถึงแม้ว่าในยุคปัจจุบัน ความเชื่อเรื่องที่คนกระทำความชั่วตายแล้วต้องไปเกิดใน นรก ไซ้ไหม หรือแม้แต่เรื่องนิพพาน นั้นก็เพราะความเจริญทางด้านวัตถุซึ่งเป็นผลผลิตของการค้นคว้าทดลองทางวิทยาศาสตร์ได้เข้ามามีอิทธิพลในชีวิตประจำวันของคนเรา แต่ในอีกด้านหนึ่งที่วิทยาศาสตร์เข้าไม่ถึงก็คือเรื่องของคติความเชื่อที่เป็นเรื่องเหนือประสาทสัมผัส เช่น เรื่องนรก เป็นต้นก็ไม่ได้ถูกความเจริญด้านวิทยาศาสตร์เหล่านั้นทำให้หมดความสำคัญลงไปได้ เพราะอิทธิพลความเชื่อเรื่องภพภูมิต่างๆ ได้ฝังรากอย่างแน่น

ในจิตใจของชาวพุทธอย่างแนบแน่นแล้วนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตามหากชาวพุทธไม่ใส่ใจที่จะศึกษาหลักคำสอนในแนวทางนี้ให้ดีแล้วอาจจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดพลาดได้ง่าย นั่นก็เพราะว่าเรื่องภพภูมิต่าง ๆ นั้นเป็นเรื่องทางนามธรรมจัดเป็นคติความเชื่อหากไม่ได้ศึกษาวิเคราะห์กันอย่างละเอียดแล้วอาจจะทำให้เกิดความเข้าใจผิด ทำให้ทุกคนขาดศรัทธาที่จะนำไปปฏิบัติและทำให้เกิดความประมาทในชีวิตคือ กระทำแต่ความชั่วเพราะคิดว่า นรก ไม่มีจริง บาปบุญไม่มีจริง การทำอย่างนี้อันเป็นทางให้ตนถึง ความวิบัติได้ทั้งชาตินี้และชาติหน้า ฉะนั้นพระพุทธองค์จึงแสดงไว้ว่า

สัตว์เหล่านี้ประกอบกายทุจริต วจีทุจริต และมโนทุจริต กล่าวร้ายพระอริยะมีความเห็นผิด และชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรมตามความเห็นผิด หลังจากตายแล้ว จะไปเกิดในกำเนิดเปรต วิสัยบ้าง สัตว์ดิรัจฉานบ้าง ในอบาย หุคติ วินิบาต นรก

ภิกษุทั้งหลาย นายนิรบาลจับแขนเขาไปแสดงต่อพญามว่า ขอเดชะ คนผู้นี้ไม่เกื้อกูลมารดา ไม่เกื้อกูลบิดา ไม่เกื้อกูลสมณะ ไม่เกื้อกูลพราหมณ์ และไม่อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในตระกูล ขอพระองค์จงลงโทษคนผู้นี้เถิด

ภิกษุทั้งหลาย พญามสอสอบสวนซักไซ้ไล่เลียงเขาถึงเทวทูตที่ ๑ ว่า เจ้าไม่เคยเห็นเทวทูตที่ ๑ ปรากฏในหมู่มนุษย์บ้างหรือ เขาตอบว่า ไม่เคยเห็น พระเจ้าข้า พญามถามเขาว่า ในหมู่มนุษย์ เด็กเล็กผู้ยังอ่อนนอนหงายกลิ้งเกลือกอยู่ในมูตรและกรีสของตน เจ้าไม่เคยเห็นบ้างหรือ เขาตอบว่า เคยเห็น พระเจ้าข้า เจ้านั้นเป็นผู้รู้ดีงาม เป็นผู้ใหญ่ ไม่ได้คิดอย่างนี้หรือ ว่า ถึงตัวเราก็มีความเกิดเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความเกิดไปได้ เอาเถิด เราจะทำความดีทางกายวาจา และใจ ไม่เคยคิด เพราะมัวประมาทอยู่ พระเจ้าข้า^๑

เจ้าไม่ได้ทำความดีทางกาย วาจา และใจ เพราะมัวประมาทอยู่ เอาเถิดเราจะลงโทษเจ้าตามฐานะที่ประมาท ก็บาปกรรมนั้น บิดามารดา พี่ชายน้องชายพี่สาวน้องสาว มิตรอำมาตย์ ญาติสาโลหิต สมณพราหมณ์ เทวดา ไม่ได้ทำให้เจ้าเลย เจ้าทำเองแท้ ๆ เจ้านั่นเองต้องรับผลของบาปกรรมนั้น พญามครั้นสอบสวนซักไซ้ไล่เลียงเขาถึงเทวทูตที่ ๕ นั้นแล้วก็นิ่งเฉย นายนิรบาลจึงลงกรรมกรณ์ชื่อเครื่องพันธนาการ ๕ อย่าง คือ ตอกตะปูเหล็กร้อนแดง ที่มีมือ ๒ ข้าง ที่เท้า ๒ ข้าง และที่กลางอก เขาเสวยทุกขเวทนาอย่างหนัก เผ็ดร้อน ณ ที่นั้น แต่ยังไม่ตายตราบเท่าที่บาปกรรมนั้นยังไม่สิ้นไป นายนิรบาลฉุดลากเขาไป เอาขวานถาก ฯลฯ นายนิรบาลจับเขาเอาเท้าขึ้น เอาศีรษะลง เอามิดเฉือน ฯลฯ จับเขาเทียมรถแล่นกลับไปกลับมาบนพื้นดินอันร้อนลวกเป็นเปลว โชติช่วง ฯลฯ บังคับเขาขึ้นลงภูเขาก้อนเพลิงลูกใหญ่ที่ไฟลุกโชน ฯลฯ จับเขาเอาเท้าขึ้น เอาศีรษะลง ทุ้มลงในโลหภูมิอันร้อนแดง

^๑ ม. อ. (ไทย) ๑๔/ ๒๖๒/ ๓๑๐.

ลูกเป็นแสงไฟ เขาถูกต้มเดือดจนตัวพองในโลหภูมินั้น เขาเมื่อถูกต้มเดือดจนตัวพองในโลหภูมินั้น บางครั้งลอยขึ้นบางครั้งจมลง บางครั้งลอยขวาง เขาเสวยทุกขเวทนากล้าอย่างหนัก เผ็ดร้อนอยู่ในโลหภูมิอันร้อนแดงนั้น แต่ยังไม่ตายตราบเท่าที่บาปกรรมนั้นยังไม่สิ้นไป นายนิรบาลจึงทุ่มเขาลงในมหานรก ก็มหานรกนั้นมี ๔ มุม ๔ ประตู แบ่งออกเป็นส่วนมีกำแพงเหล็กล้อมรอบ ครอบด้วยฝาเหล็กมหานรกนั้น มีพื้นเป็นเหล็ก ลูกโซนโซติช่วงแผ่ไปไกลด้านละ ๑๐๐ โยชน์ ตั้งอยู่ทุกเมื่อ^๒

ภิกษุทั้งหลาย เปลวไฟแห่งมหานรกนั้น ลูกโพล่งขึ้นจากฝาด้านทิศตะวันออกจรดฝาด้านทิศตะวันตก ลูกโพล่งขึ้นจากฝาด้านทิศตะวันตกจรดฝาด้านทิศตะวันออก ลูกโพล่งขึ้นจากฝาด้านทิศเหนือจรดฝาด้านทิศใต้ ลูกโพล่งขึ้นจากฝาด้านทิศใต้จรดฝาด้านทิศเหนือ ลูกโพล่งขึ้นจากเบื้องล่างจรดเบื้องบน ลูกโพล่งขึ้นจากเบื้องบนจรดเบื้องล่าง เขาเสวยทุกขเวทนากล้าอย่างหนัก เผ็ดร้อนอยู่ในมหานรกนั้น แต่ยังไม่ตายตราบเท่าที่บาปกรรมนั้นยังไม่สิ้นไป มีสมัยที่บางครั้งบางคราว เมื่อล่วงกาลไปนาน ประตูด้านทิศตะวันออกของมหานรกนั้นจะถูกเปิด เขาจะวิ่งไปที่ประตูนั้นอย่างรวดเร็ว เมื่อเขาวิ่งไปอย่างรวดเร็วจึงถูกไฟไหม้ผิวบ้าง ไหม้หนังบ้าง ไหม้เนื้อบ้าง ไหม้เอ็นบ้าง แม้กระดุกทั้งหลายก็มอดไหม้เป็นควัน อวัยวะที่ถูกแยกออกแล้วจะกลับคงรูปเดิมทันที ในขณะที่เขามาถึง ประตูนั้นจะถูกปิด เขาจึงเสวยทุกขเวทนากล้าอย่างหนัก เผ็ดร้อนอยู่ในมหานรกนั้น แต่ยังไม่ตายตราบเท่าที่บาปกรรมนั้นยังไม่สิ้นไป มีสมัยที่บางครั้งบางคราว เมื่อล่วงกาลไปนาน ประตูด้านทิศตะวันตกของมหานรกนั้นจะถูกเปิด ประตูด้านทิศเหนือจะถูกเปิด ประตูด้านทิศใต้จะถูกเปิด เขาจะวิ่งไปที่ประตูนั้นอย่างรวดเร็ว เมื่อเขาวิ่งไปอย่างรวดเร็วจึงถูกไฟไหม้ผิวบ้าง ไหม้หนังบ้าง ไหม้เนื้อบ้าง ไหม้เอ็นบ้าง แม้กระดุกทั้งหลายก็มอดไหม้เป็นควัน อวัยวะที่ถูกแยกออกแล้วจะกลับคงรูปเดิมทันที ในขณะที่เขามาถึงประตูนั้นจะถูกปิด เขาจึงเสวยทุกขเวทนากล้าอย่างหนัก เผ็ดร้อน อยู่ในมหานรกนั้น แต่ยังไม่ตายตราบเท่าที่บาปกรรมนั้นยังไม่สิ้นไปมีสมัยที่บางครั้งบางคราว เมื่อล่วงกาลไปนาน ประตูมหานรกด้านทิศตะวันออกจะถูกเปิด เขาจะวิ่งไปที่ประตูนั้นอย่างรวดเร็ว เมื่อเขาวิ่งไปอย่างรวดเร็วจึงถูกไฟไหม้ผิวบ้าง ไหม้หนังบ้าง ไหม้เนื้อบ้าง ไหม้เอ็นบ้าง แม้กระดุกทั้งหลายก็มอดไหม้เป็นควัน อวัยวะที่ถูกแยกออกแล้วจะกลับคงรูปเดิมทันที แต่เขาจะออกทางประตูนั้นได้^๓

^๒ ม. อุ. (ไทย) ๑๔/ ๒๖๗/ ๓๑๔.

^๓ ม. อุ. (ไทย) ๑๔/ ๒๖๘/ ๓๑๔-๓๑๕.

ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย สัตว์ทั้งหลายหลังจากตายแล้ว จะไม่ไปเกิดในอบายทุกคติ วินิบาต นรก เพราะความวิบัติแห่งญาติเป็นเหตุ เพราะความวิบัติแห่งภคจะเป็นเหตุ หรือเพราะความวิบัติเพราะโรคเป็นเหตุ แต่สัตว์ทั้งหลายหลังจากตายแล้วจะไปเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เพราะความวิบัติแห่งศีลเป็นเหตุ หรือเพราะความวิบัติแห่งทัญญูเป็นเหตุ^๔

อันที่จริง ความสงสัยว่าตายแล้วไปไหน ซึ่งเกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์นี้ ย่อมเป็นเรื่องธรรมดา มิใช่เป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์หรือแปลกประหลาดอะไรนัก ทั้งนี้ก็เพราะว่าตามธรรมดาปุถุชน คนที่ยังมีกิเลสหนาแน่นอยู่นั้น นอกจากจะมีกิเลสชนิดอื่นอย่างมากมายแล้ว ก็ยังมีวิจิจิกฉากิเลสติดอยู่ในขันธสันดานอีกด้วย เมื่อมีวิจิจิกฉากิเลสติดอยู่ในขันธสันดาน ก็ย่อมจักไม่ผ่านพ้นกังขาไปได้ มีใจเต็มไปด้วยความสงสัยนานาประการ คือนอกจากจะมีความสงสัยในเรื่องอื่น ซึ่งนอกเหนือวิสัยแห่งตน เช่นเรื่องมรรคผลนิพพานแล้ว ความสงสัยในปัญหาที่ว่า “ตายแล้วไปไหน” ก็ย่อมจะมีประจำอยู่ในใจ ด้วยข้อหนึ่ง ซึ่งท่านจำแนกความสงสัยในข้อนี้ไว้ว่ามีอยู่ ๕ ประการ คือ ๑.ตายไปแล้ว จะได้เกิดหรือไม่ ๒.ตายไปแล้ว จะสูญหายไปหรืออย่างไร ๓. ตายไปแล้ว ถ้าเกิดอีก จะเกิดเป็นอะไร ๔. ตายไปแล้ว ถ้าเกิดอีก จะมีรูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไร ๕. ตายไปแล้ว ถ้าเกิดอีกจะเป็นอย่างไร และจะเป็นอย่างไรต่อไปอีก^๕

พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะได้กล่าวเรื่องนรกไว้ว่าในมหานรกใหญ่ ๘ ขุมมีดังนี้ คือ สัตยชีวนรก กาฬสุตตนรก สังฆาตนรก โรรูนรก (ธุมโรรูนรก) มหาโรรูนรก (ชาลโรรูนรก) ตาปนนรก มหาตาปนนรก (ปตาปนนรก) อวิจิณรก และ อุตสทนรกอีก ๕ ขุม คือ คุณนรก ฤกกุพนรก สิมพลีวนรก อสิปัตตวนนรก เวตตรณีนรก ในมหานรกขุมหนึ่งๆมี อุตสทนรก ๑๖ ขุม เป็นบริวาร ฉะนั้น อุตสทนรกทั้งหมดจึงมี ๑๒๘ ขุม และที่ตั้งแห่งมหานรก ๘ ขุมนั้นตั้งอยู่ภายใต้มนุษย์โลก ตรงกันกับชมพูทวีป ที่ติดต่อกับพื้นแผ่นดินที่มนุษย์อาศัยอยู่นี้ความหนาสองแสนสี่หมื่นโยชน์ ชั้นบนครึ่งหนึ่งเป็นดินธรรมดา เรียกว่า ปังสุปลถวี มีความหนาแสนสองหมื่นโยชน์ ชั้นล่างครึ่งหนึ่งเป็นหิน เรียกว่า สิลาลถวี มีความหนาแสนสองหมื่นโยชน์ มหานรกทั้ง ๘ ขุมนั้น ตั้งอยู่ภายในดินธรรมดา เฉพาะขุมหนึ่งๆ ห่างกันหนึ่งหมื่นหาพัน (๑๕,๐๐๐) โยชน์โดยลำดับ^๖

^๔ที. ปา.(ไทย) ๑๑/ ๓๑๖/ ๓๐๔.

^๕พระพรหมโมลี (วิลาศ ญาณวโร ป.ธ.๙), ภูมิวิลาสินี, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สามัคคีสาร (ดอกหญ้า) จำกัดมหาชน, ๒๕๔๑), หน้า ๒๘-๒๙.

^๖พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, ภูมิจตุกกะและปฏิสันธิจตุกกะ, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยรายวัน กราฟฟิค เฟลท, ๒๕๔๖), หน้า ๖-๗, ๒๑-๒๔.

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์เรื่องสัตว์นรกที่ได้ปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทในประเด็นที่เกี่ยวกับสถานที่อยู่อาศัยหรือภพภูมิของสัตว์นรกแต่ละขุมๆ หรือแต่ละประเภท และเหตุปัจจัยที่ทำให้สัตว์ไปตกนรกนั้นเพราะอาศัยกรรมอะไร และวิเคราะห์เหตุปัจจัยที่จะปฏิบัติเพื่อไม่ให้ตกนรกได้ และเพื่อจะได้เป็นแนวทางแห่งการปฏิบัติในการนำไปเผยแพร่แก่ผู้สนใจใคร่ศึกษาและนำไปเป็นแนวทางสำหรับการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันอันจะเป็นผลดีต่อการอยู่ร่วมกันชาวพุทธอย่างสันติสุขตามหลักแห่งพระพุทธศาสนาต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาเรื่องนรกที่ปรากฏในคัมภีร์ พระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาภพภูมิของสัตว์นรกในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์เรื่องสัตว์นรกที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๔.๑ สัตว์นรกที่มีในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นอย่างไร?
- ๑.๔.๒ ภพภูมิของสัตว์นรกในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท อยู่ที่ไหน?
- ๑.๔.๓ สัตว์นรกที่เกิดในภพภูมินั้นเพราะเขาได้ทำกรรมอะไรไว้จึงไปเกิดในที่นั้น?

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเรื่องสัตว์นรกที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนามีพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา รวมทั้งข้อมูลต่างๆจากเอกสารและงานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนรกที่เชื่อถือและอ้างอิงได้ ซึ่งจะนำมาจัดประมวลให้เข้ากันเป็นประเด็นต่างๆ และเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป

๑.๕ คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ นรก หมายถึง ภพ, ภูมิ, ดินแดน, เขตแดน, เมือง หรือ ที่อยู่อาศัยของสัตว์นรก มีอยู่ ๔ ประเภท คือ ๑. มหานรก ๘ ขุม, ๒. อุตสฺสฺสนรก ๑๒๘ ขุม, ๓. ยมโลกนรก ๓๒๐ ขุม, ๔. โลกัณฺตนรก ๑ ขุม (อยู่ภายนอกจักรวาล)

๑.๕.๒ สัตว์นรก หมายถึง สัตว์ที่เกิดในภพภูมิ หรือเกิดในขุมนรกเพราะอาศัยกรรมของอกุศลที่ตนเคยกระทำเอาไว้จึงได้ไปเสวยผลกรรมที่ตนได้กระทำไว้ในนรก หรือ นรกภูมิ คือเป็น

ภูมิที่ได้รับแต่ความเจ็บปวดความทรมานตลอดเวลาไม่มีใครสามารถที่จะช่วยสัตว์เหล่านั้นได้นอกจากตัวเขาเองเท่านั้น

๑.๕.๓ ยมบาล (พระยายม) หมายถึง เจ้าหน้าที่เมืองนรก มีหน้าที่การงาน คือ ลงโทษหรือทรมานสัตว์นรกให้เป็นไปตามอำนาจของกรรมและโทษของสัตว์นั้น

๑.๕.๔ ยมทูต หมายถึง พนักงานเมืองนรก มีหน้าที่การงาน คือ เป็นผู้นำสัตว์ที่มีบาปมีตำหนิ นำไปพบท่านยมบาลเพื่อรอคำตัดสินต่อไป

๑.๕.๕ เรื่องนรก หมายถึง เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับ ภูพ, ภูมิ, นรก, สัตว์นรก, ยมบาล, ยมทูต, และสัตว์ต่าง ๆ ในนรก ตลอดจนวิบากกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดในนรกภูมิ

๑.๕.๖ ภพภูมินรก หมายถึง ดินแดนนรก มี ๔ ประการ คือ ๑. มหานรก ๘ ชุม, ๒. อุสสุทนรก ๑๒๘ ชุม, ๓. ยมโลกนรก ๓๒๐ ชุม, ๔. โลกันตนรก ๑ ชุม (อยู่ภายนอกจักรวาล)

๑.๕.๗ คัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึงตำรับตำรา หรือ หนังสือที่มีข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์นรก และชุมของสัตว์นรก

๑.๖ ทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ ตำราวิชาการทางพระพุทธศาสนา

๑.๖.๑.๑ พระสัทธัมมโชติกะ ธมฺมาจริยะ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ภูมิจตุกกะและปฏิสันธิจตุกกะ”^๗ สรุปความว่า บรรดาพวกสัตว์นรกที่กำลังเสวยทุกข์โดยกำหนดนับเวลาไม่ได้นั้น ก็เพราะอกุศลกรรมของสัตว์นั้นๆ เป็นประธาน ดังมีสาธกบาลีแสดงในวิภาวณิฎกาวา “อปาเยสุ ทิ กम्मเมว ปมาณ” ซึ่งแปลว่าส่วนในอบายภูมินั้น อกุศลกรรมนั้นแหละเป็นเครื่องประมาณอายุ หมายความว่า อกุศลกรรมถ้าหนักมากก็เป็นสัตว์นรก เสวยทุกข์อยู่ถึงอสายปิก็ไม่ได้ ถ้าอกุศลกรรมเบา ก็ไปเป็นสัตว์นรกเพียง ๑ ชั่วโมงหรือ ๑-๒ วันเป็นต้นก็มี บางทีสัตว์นรกที่กำลังเสวยทุกข์อยู่นั้นถ้าสามารถระลึกนึกถึงกุศลที่ตนเคยสร้างมาได้ ก็สามารถพ้นจากสัตว์นรกไปบังเกิดเป็นมนุษย์หรือเทวดาได้ทันทีที่มีเช่นในลังกาทวีป มีอุบาสกคนหนึ่งได้เคยถวายจีวรหม่อมพระพุทธรเจดีย์ ต่อมาเมื่อตายลงอกุศลกรรมบางอย่างได้นำให้อุบาสกคนนี้ไปตกนรก เมื่อไปถึงนรกก็แลเห็นเปลวไฟในนรกนั้น สีของเปลวไฟซึ่งมีสีคล้ายกับสีของจีวรทำให้อุบาสกผู้นี้ระลึกได้ว่า ตนได้เคยถวายจีวรบูชาพุทธรเจดีย์ พอระลึกได้เช่นนั้นก็พ้นจากสัตว์นรกได้ทันทีไปบังเกิดในเทวโลก ดังนี้ รวมเวลาที่อุบาสกผู้นี้ไปอยู่ในนรกก็เพียงชั่วครู่เดียวเท่านั้น

^๗ พระสัทธัมมโชติกะ ธมฺมาจริยะ, ภูมิจตุกกะและปฏิสันธิจตุกกะ, หน้า ๒๒๑.

๑.๖.๑.๒ พระมหาธรรมราชาที่ ๑ พญาลิไทย ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ไตรภูมิพระร่วง”^{๙๙} สรุปความว่าสัตว์อันเกิดในนรกภูมินั้นเป็นด้วย อุปปาติกโยนิ พุนเป็นรูปได้ ๒๘ สิ้นคาบเดียว รูป ๒๘ นั้น คือ ปลวี่ อาโป เตโช วาโย จักขุ โสตะ ฆานะ ชิวหา กายะ รูปะ สัททะ คันธะ รสะ โผฏฐัพพะ อิตถิภาวะปุริสภาวะ หทยะ ชีวิตินทริยะ อาหาระ ปริจเฉทะ กายวิญญูตติ วจวิญญูตติ ลหุตตา มุทุตา กัมมัญญตา อุปลยะ สันตติ รูปัสสขรตา รูปัสสอนิจจตา

๑.๖.๑.๓ อาจารย์ พร รัตนสุวรรณ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “นรก-สวรรค์”^{๑๐๐} สรุปความว่า นรกและสวรรค์ในโลกนี้ก็มี ไม่ใช่มีแต่ในโลกหน้า และหลักฐานในเรื่องนี้ก็คือ ข้อความดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นอย่างหนึ่งและนอกจากนี้ยังมีหลักฐานอื่นๆ อีกหลายแห่งที่เป็นการยืนยันถึงการมีนรกสวรรค์ในโลกนี้ เช่นพระพุทธเจ้าตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ถูกไฟ เผาร้อนอยู่เสมอ อะไรคือไฟ? ราคะ โทสะ โมหะ เรากล่าวว่าเป็นไฟ ขาติ ขรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกขะ โทมนัส อุปายาส เราก็กล่าวว่าเป็นไฟ คนที่ถูกราคะ โทสะ โมหะ เผาพระพุทธเจ้าก็ตรัสว่า เป็นคนตกนรกหรืออยู่ในนรก และนรกที่ว่านี้ก็อยู่ในโลกนี้เอง คนที่ถูกโสกะปริเทวะ ทุกขะ โทมนัส อุปายาส เผา ก็คือคนตกนรก เช่นเดียวกัน และนรกที่ว่านี้พอจะมองเห็น แต่ข้อที่ว่า ถูกขาติ ขรา มรณะ เผานั้น อันนี้เข้าใจยากต้องมีวิปัสสนาญาณที่แก่กล้าจริงๆ จึงจะมองเห็น และข้อนี้จะไม่อธิบายในตอนนี้นี้ เพราะเรื่องจะยืดยาวออกไปอีกมาก ในที่นี้เพียงแต่ให้ข้อสังเกตไว้ก่อนว่า นรกในชาตินี้ในโลกนี้ หรือในชีวิตประจำวันนั้น พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ดังนี้

๑.๖.๒ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๒.๑ พระมหาสมจินต์ สมมาปณโณ (วันจันทร์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “นรกและสวรรค์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท”^{๑๐๑} ผลการวิจัยพบว่า ที่เรียกว่า “นรก” เพราะพวกที่ไปตกนรก เป็นคนชนิดที่ต้องตกต่ำ ปราศจากความอิจฉาปราศจากความชื่นชม ก็พวกที่เป็นเนรยิกสัตว์ (สัตว์นรก) พวกนั้นเข้าไปในนรกนั้นด้วยกรรมของตนทุกตฤณแห่งนี้ เลวกว่าภูมิทั้งปวงในกามธาตุ เพราะฉะนั้น จึงชื่อว่า นรก นรกคือแดนหรือภูมิที่เชื่อกันว่าผู้ทำบาปจะต้องไปเกิดและถูกลงโทษ โดยบรรยายหมายถึงแดนที่มีแต่ความทุกข์ทรมาน เป็นโลกที่เต็มไปด้วยความทุกข์ล้วน ปราศจากความสุขโดยสิ้นเชิง สัตว์ผู้ไปเกิดอยู่ในโลกนรกนั้น ไม่มีความสุขแค่สักชนิดหนึ่งเลย เพราะฉะนั้น โลกนี้จึงได้ชื่อว่า “นिरยภูมิ”

^{๙๙}พระญาลิไทย, *ไตรภูมิพระร่วง*, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : จักรานุกูลการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๖-๗.

^{๑๐๐}พร รัตนสุวรรณ, *นรก-สวรรค์*, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิญญูณ, ๒๕๔๒), หน้า ๓๓-๓๕.

^{๑๐๑}พระมหาสมจินต์ สมมาปณโณ (วันจันทร์), “นรกและสวรรค์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๒๔.

คือ โลกที่ไม่มีความสุขสบาย นิรยภูมินี้มีอาณาเขตกว้างใหญ่ แบ่งเป็นเขตขนาดใหญ่ก็มี ขนาดเล็กก็มี เช่นเดียวกับโลกมนุษย์ สถานที่แต่ละแห่งในนิรยภูมินี้ ไม่นิยมเรียกว่า “รัฐหรือประเทศ” แต่นิยมเรียกว่า “ชุม”

๑.๖.๒.๒ พระมหาทองหล่อ อธิจิตโต (สงมุลนาค) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่องภูมิวิลาสินี”^{๑๑} ผลการวิจัยพบว่า นิรยภูมินี้ มีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลนักหนา แบ่งเป็นเขตเป็นประเภทใหญ่ก็มี เล็กก็มี เช่นเดียวกับมนุษย์โลกเรานี้ ผิดกันแต่ว่าสถานที่แต่ละแห่งในนิรยภูมินี้ไม่นิยมเรียกว่า รัฐหรือประเทศ แต่นิยมเรียกสถานที่แต่ละแห่งในนิรยภูมิว่า “ชุม” นิรยภูมิ หรือโลกนรกประเภทใหญ่ที่สุด เรียกว่า มหานรก มีอยู่ทั้งหมด ๘ ชุมด้วยกัน ตั้งซ้อนเรียงกันอยู่เป็นชั้นๆ ไป ห่างกันแต่ละชั้นประมาณ ๑๕,๐๐๐ โยชน์ การลงโทษและเกณฑ์อายุก็แตกต่างกันหนักเบาตามลำดับชั้น

๑.๖.๒.๓ พระมหาเศรษฐา เสฏฐมโน (หินศิลา) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเรื่องจักรวาลวิทยาในไตรภูมิพระร่วง”^{๑๒} ผลการวิจัยพบว่า ไตรภูมิพระร่วงว่าด้วยภูมิ ๓ แต่เนื้อหาแสดงเนื้อเรื่องของภูมิทั้ง ๔ ภูมิ จัดเนื้อหาออกเป็นตอนๆ เรียกว่า กัณฑ์ ดังนี้ ๑. ปฐมกัณฑ์ ว่าด้วยกามภูมิที่เป็นฝ่ายอบายภูมิหรือฝ่ายทุกข์ ได้แก่ นรกภูมิ คือ เรื่องนรกต่างๆ ทั้งนรกใหญ่ นรกเล็ก โลกกันตนรก และอวิจินรก ๒. ทศกัณฑ์ว่าด้วยกามภูมิที่เป็นฝ่ายอบายภูมิ (ต่อ) ได้แก่ ตริจฉานภูมิ คือ เรื่องของสัตว์ตริจฉานประเภทต่างๆ ได้แก่ พวกไม่มีเท้า มีสองเท้า มีสี่เท้า และพวกมีเท้าเกิน ๔ เท้า ๓. ตติยกัณฑ์ ว่าด้วยกามภูมิที่เป็นฝ่ายอบาย (ต่อ) ได้แก่ เปรตภูมิ คือ เรื่องของเปรตประเภทต่างๆ ๔. จตุตถกัณฑ์ ว่าด้วยกามภูมิที่เป็นฝ่ายอบายภูมิ (ต่อ) ได้แก่ อสุรกายภูมิ คือ เรื่องของอสุรกายประเภทต่างๆ

สรุปว่า นิรยภูมิหรือโลกนรกนี้ เป็นโลกที่เต็มไปด้วยความทุกข์ล้วนๆเป็นโลกที่ปราศจากความสุขโดยสิ้นเชิง สัตว์ผู้ไปเกิดอยู่ในโลกนรกนี้ ใช่ว่าอยู่ๆ แล้วจะไปเกิดเองโดยมิได้อาศัยเหตุปัจจัยอะไรเลยนั้นก็หาไม่ได้ โดยที่แท้ การที่มนุษย์ทั้งหลายจะต้องกลายเป็นสัตว์นรก หลังจากที่ได้ตายไปแล้ว ก็เพราะมีเหตุปัจจัยก็เหตุปัจจัยหรือปฏิบัติอันยังสัตว์ให้ไปถึงนรกนี้ ได้แก่อกุศลกรรม คือการกระทำที่ชั่วช้าเลวทรามทุกชนิด อกุศลกรรมนี้แลเป็นเหตุปัจจัยเป็นปฏิบัติให้ถึงนรก เพราะฉะนั้น

^{๑๑}พระมหาทองหล่อ อธิจิตโต (สงมุลนาค), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่องภูมิวิลาสินี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๒๙.

^{๑๒}พระมหาเศรษฐา เสฏฐมโน (หินศิลา), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเรื่องจักรวาลวิทยาในไตรภูมิพระร่วง”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๘๗.

ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ หากว่ามนุษย์คนใดประกอบอกุศลกรรม อกุศลกรรมชักนำดำเนินชีวิตของตนไปตามทางแห่งอกุศลกรรม ก็เท่ากับว่ามนุษย์นั้นกำลังเดินทางมุ่งหน้าไปสู่นรกแล้วนั่นเอง จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ ได้กล่าวถึงเรื่องนรก บุญบาป อันเป็นการยืนยันถึงความเชื่อในเรื่องกรรมและผลของกรรมที่จะตามมาในทางพระพุทธศาสนา

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการศึกษาวิจัยจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

๑.๗.๑ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาและวิจัยเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนรกที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

๑.๗.๒ เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑.๗.๓ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) คือ อรรถกถาฎีกา อนุฎีกา ปกรณ์วิเสส วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสาร หนังสือ ตลอดจนถึงเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เชื่อถือและอ้างอิงได้

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนรกที่ปรากฏในคัมภีร์ พระพุทธศาสนาเถรวาทมากขึ้น

๑.๘.๒ ทำให้มีความรู้ในภพภูมิของสัตว์นรกในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทอย่างถูกต้อง

๑.๘.๓ สามารถรู้เหตุปัจจัยที่ให้ไปเกิดในนรก และความเป็นมาของสัตว์นรกที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทได้อย่างถูกต้อง